

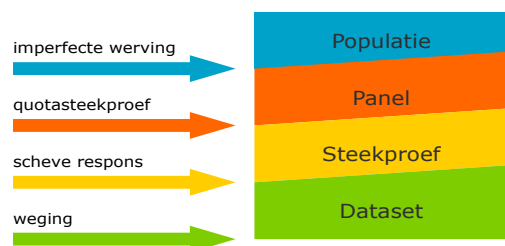
Steekproeven in online panels

Een nieuwe benadering

Responsgeneidheid toevoegen aan de steekproeftrekking verhoogt de validiteit van de ongewogen nettosteekproef. Dit is de belangrijkste uitkomst van het onderzoek dat Motivaction International in samenwerking met ProCresion en de Universiteit Utrecht heeft verricht naar steekproeftrekking bij online onderzoek. De uitkomsten van het onderzoek zijn gepresenteerd op het ESOMAR-panelcongres* 2007 en tijdens het MIE 2007.

Tot nu toe

De meest ideale methode om een valide steekproef uit een populatie te trekken is de willekeurige steekproeftrekking. Bij een internetpanel is de willekeurige steekproeftrekking niet bruikbaar. Een internetpanel is bijna nooit een juiste afspiegeling van de totale populatie. Specifieke groepen zijn onder- of oververtegenwoordigd in een panel. Een willekeurige steekproeftrekking uit een internetpanel resulteert dan ook in een niet-representatieve steekproef. Bij het trekken van steekproeven uit een internetpanel wordt daarom vaak gebruikgemaakt van quotasteekproeven. Op basis van enkele kenmerken, zoals leeftijd, geslacht, opleiding, wordt de brutosteekproef in een aantal subgroepen verdeeld en wordt uit elk van de subgroepen een bepaald aantal respondenten ofwel een quotum geselecteerd.

1: Quotasteekproef

Een geavanceerde methode voor het verkrijgen van een meer valide steekproef is een propensitysteekproeftrekking. De propensitymethode heeft ten opzichte van de quotasteekproefmethode het grote voordeel dat er meer en ook andere dan alleen maar sociodemografische variabelen in de steekproeftrekking verwerkt kunnen worden.

Onderzoekers hebben bij elke steekproeftrekkingsmethode te kampen met selectieve non-respons. De in eerste instantie representatief opgezette steekproef is uiteindelijk minder representatief, omdat respondenten met specifieke kenmerken weigeren aan het onderzoek deel te nemen. Door deze selectieve non-respons dienen zowel de quotumsteekproef als de propensitysteekproef achteraf nog gewogen te worden. Het wegen van een steekproef vermindert echter de efficiëntie en validiteit van je steekproef. Het is dus van belang om ernaar te streven de steekproef achteraf zo weinig mogelijk te wegen.

Een stap verder

Als je een online panel tot je beschikking hebt, weet je hoe vaak mensen in het verleden gereageerd hebben op uitnodigingen om aan onderzoek mee te doen. Dit 'historisch responsgedrag' is de basis voor de bepaling van responsgeneidheid.

Het is mogelijk om ervoor te zorgen dat er voldoende matig tot slecht responderende panelleden in de brutosteekproef zitten, waardoor het effect van selectieve non-respons beperkt wordt. We weten precies welke panelleden bij een uitnodiging voor onderzoek weinig reageren. Deze panelleden nodigen we relatief vaker uit, waardoor de brutosteekproef ten opzichte van populatiegegevens scheef verdeeld is. We verwachten een lage respons van deze groep,

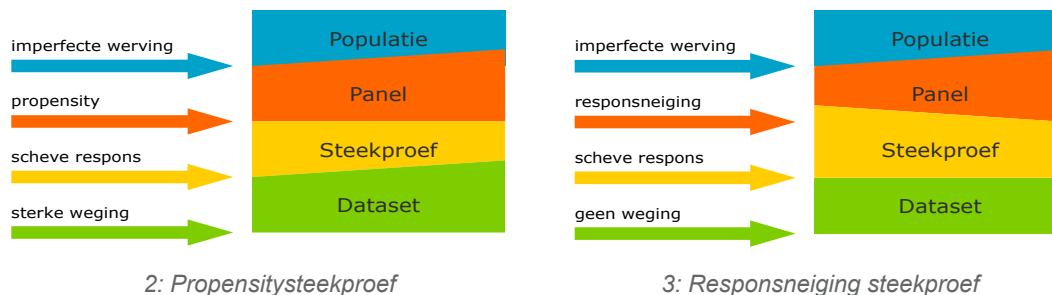
motivaction

maar omdat er veel slecht responderende panelleden zijn uitgenodigd is de uiteindelijke nettosteekproef qua representativiteit weer in balans. Deze nettosteekproef hoeft (bijna) niet meer gewogen te worden, hetgeen een positief effect heeft op de validiteit, representativiteit en efficiëntie van de steekproef.

Het onderzoek

Motivaction heeft een experiment gedaan met drie soorten steekproeven: 1) quota, 2) propensity en 3) propensity+responsgeneidheid. Panelleden kregen een vragenlijst voorgelegd met extra variabelen die niet bij de steekproeftrekking gebruikt worden. Voor het beoordelen van de validiteit van de drie steekproeven wordt de verdeling van deze extra variabelen vergeleken met referentiegegevens van de Nederlandse populatie (CBS-gegevens). Alle data zijn ongewogen vergeleken.

De propensity+responsgeneidheidssteekproef is in vergelijking met de quotasteekproef meer valide en dit gaat niet ten koste van de efficiency. Daarnaast is propensity+ responsgeneidheidssteekproef efficiënter dan de propensitysteekproef en vergelijkbaar valide.

Validiteit is onder meer gemeten door te vergelijken met externe referentiegegevens (CBS). Uit onderstaand voorbeeld blijkt dat de propensity + responsgeneidheidssteekproef het meest overeenkomt met de externe referentie.

Stelling: Ik ben een religieus persoon			
Percentage 'ja':			
NL-populatie (CBS)	Quota	Propensity	Propensity+responsgeneidheid
41.5%	30.0%	32.9%	36.2%

Conclusie

Het toevoegen van responsgeneidheid aan een propensitysteekproef verhoogt de efficiëntie van de nettosteekproef ten opzichte van de propensitysteekproef en heeft een hoge validiteit. De kwaliteit van de nettosteekproef neemt dus toe.

Martin Muller

Senior methodoloog

* ESOMAR-paper panelcongres oktober 2007

Titel: *Improving Panel Sampling: Embedding Propensity Scores & Response Behavior in Sampling Frames* door Lennart Huizing, Robert van Ossenbruggen, Martin Muller, Clasine van der Wal, Gerty J.L.M. Lensvelt Mulders, Marianne Hubregtse.